

KRIMINALOMSORGSDIREKTORATET
Postboks 694
4302 SANDNES

Deres referanse

Vår referanse
20/03293-53

Dato
24.06.2022

Oversendelse av foreløpig kontrollrapport og varsel om vedtak - Tilsyn med kriminalomsorgen

1. Innledning

Datatilsynet viser til stedlige tilsyn med kriminalomsorgen 9. november 2021, 4. april 2022, 6. april 2022 og 7. april 2022. Kontrollen ble gjennomført i medhold av personopplysningsloven 2018 § 20.

Kontrollen gjaldt behandlingsansvar og internkontroll. Avvikene fra regelverket er nærmere beskrevet i vedlagte kontrollrapport. Kontrollrapporten tar for seg hele tilsynet, fra åpning av brevkontroll til stedlige tilsyn med fengsler og friomsorgskontor. Rapporten beskriver observasjonene Datatilsynet har gjort underveis i tilsynet, og omfatter informasjon samlet inn gjennom dokumenter og gruppeintervjuer. Kontrollrapporten beskriver Datatilsynets vurderinger av etterlevelsen i kriminalomsorgen. Eventuelle innsigelser til beskrivelsene av faktiske forhold må rettes til Datatilsynet i forbindelse med besvarelse av dette varselet.

2. Varsel om vedtak

Dette er et varsel om at Datatilsynet, med hjemmel i personopplysningsloven § 20, vil fatte vedtak om følgende pålegg:

1. Kriminalomsorgsdirektoratet må sørge for at det etableres klare ansvars- og myndighetsforhold, jf. personopplysningsforskriftens § 2-7. Vi viser til rapportens kapittel 6.1.
2. Kriminalomsorgsdirektoratet må foreta en gjennomgang av internkontrollsystemet for informasjonssikkerhet, og oppdatere denne for å sikre at personopplysningsloven blir etterlevd i alle ledd i etaten, jf. personopplysningsloven 2000 § 14 og personopplysningsforskriftens kapittel 3. Vi viser til rapportens kapittel 6.2.

Kriminalomsorgen står fritt til å gjennomføre tiltak innenfor lovens rammer. Vi vil be om en tilbakemelding om tidspunkt for gjennomføring av påleggene. Videre vil vi be om en

tilbakemelding fra kriminalomsorgen på gjennomføringen av påleggene, med beskrivelser. Se nærmere om dette i varselets punkt 4.

3. Rettslig utgangspunkt

3.1 Gjeldende regelverk for behandling av personopplysninger i kriminalomsorgen

Kriminalomsorgens behandling av personopplysninger er regulert i flere ulike regelsett. Straffegjennomføringsloven kapittel 1A og personopplysningsloven av 2000 regulerer behandling av personopplysninger om innsatte, domfelte mv. direkte relatert til straffegjennomføring og varetekt. Personopplysningsloven av 2000 er ellers opphevet, men videreført for straffegjennomføringsformål i § 1 i forskrift om overgangsregler til personopplysningsloven av 2018.¹ Justis- og beredskapsdepartementet har varslet ny lov basert på direktiv (EU) 2016/680.

For behandling av personopplysninger i *Infoflyt*-systemet gjelder det egne regler fastsatt i straffegjennomføringsloven kapittel 1B.

All annen behandling av personopplysninger, herunder for administrative, forvaltningsmessige og privatrettslige formål mv., reguleres etter KDIs oppfatning av personopplysningsloven av 2018, jf. forordning (EU) 2016/679.

3.2 Forskrifter til straffegjennomføringsloven kapittel 1A

Da straffegjennomføringsloven ble endret i 2009 la lovgiver opp til at nærmere reguleringer av behandling av personopplysninger skulle fastsettes i forskrift. Det er gitt én forskrift i medhold av straffegjennomføringsloven § 4e.²

Forarbeidene til straffegjennomføringsloven § 4b angir at behandlingsansvaret etter denne bestemmelsen kunne deles mellom to behandlingsansvarlige. Det fremgår videre

Den konkrete oppgåvefordelinga må fastjестast i forskrift eller retningslinjer. Det daglege behandlingsansvaret – den praktiske gjennomføringa – kan delegerast.

Forskrift om behandlingsansvar i kriminalomsorgen har ikke blitt gitt av departementet.

3.3 Kommentarer til regelverket

I forkant av tilsynet, samt underveis, har det av ulike dokumenter fremgått henvisninger til både ulikt og uriktig regelverk. Blant annet har Datatilsynet observert henvisninger til personopplysningsloven av 2018 for behandlinger som fremdeles er regulert av 2000-loven og straffegjennomføringslovens kapittel 1A.

¹ Forskrift om overgangsregler om behandling av personopplysninger, FOR-2018-06-15-877

² Forskrift om behandling av personopplysninger i kriminalomsorgen, FOR-2013-09-20-1099

Datatilsynet mener det er grunn til å anta at et sammensatt og broket regelverk har gjort det vanskelig å forstå hvilke regler og lover som gjelder, noe som deretter har fått betydning for etterlevelsen.

Datatilsynet mener også at manglende forskriftsregulering av behandlingsansvaret har fått betydning for etterlevelsen. Departementet må bære deler av ansvaret for delvis manglende etterlevelse av personvernregelverket i etaten. Det fremgår samtidig klart av forarbeidene til straffegjennomføringsloven § 4 b at den konkrete oppgavefordelingen må fastsettes i forskrift eller retningslinjer. Det har hverken blitt utarbeidet forskrift eller retningslinjer.

Under høringsrunden for endringene i straffegjennomføringsloven i 2009 bemerket Datatilsynet at begrepet «daglig behandlingsansvar» ikke eksisterer i personvernregelverket. Det juridiske ansvaret må plasseres. Datatilsynets presiserer at ansvaret ikke kan delegeres, i motsetning til oppgavene knyttet til etterlevelse av behandlingsansvaret, som kan delegeres.

Dersom det ikke finnes tydelige instruksjoner for behandling av personopplysninger i kriminalomsorgen, vil det kunne føre til forskjellsbehandling av innsattes rett til personvern. Etterlevelsen av regelverket vil kunne bli forskjellig fra enhet til enhet. Det er et ledelsesansvar å sikre enhetlig forståelse av regelverket i en sammensatt organisasjon.

4. Frist for tilbakemelding

Dersom dere har merknader til dette varselet eller den vedlagte kontrollrapporten, må dere sende oss en tilbakemelding om dette. Vi ber om at dere sender oss et forslag til dato for når dere kan lukke avvikene vi beskriver i kontrollrapporten. Datatilsynet vil ta hensyn til dette forslaget når vi i vårt endelige vedtak setter en frist for når alle avvik skal være lukket og vedtaket gjennomført.

Vi ber om at dere sender oss frister for lukking av avvik og eventuelle merknader innen 15. august 2022. Dersom det dokumenteres at avvik er lukket innen fristen for tilbakemelding, vil vi ta dette med i vurderingen når vi fatter endelig vedtak.

5. Innsyn og offentlighet

Dere har rett til innsyn i sakens dokumenter, jf. forvaltningsloven § 18. Vi vil også informere dere om at alle dokumenter i saken i utgangspunktet er offentlige, jf. offentlighetsloven § 3. Dersom dere har konkrete merknader til offentligheten ved dokumentene, kan dere fremsette disse overfor Datatilsynet.

Med vennlig hilsen

Camilla Nervik
seksjonssjef

Embla Helle Nerland
juridisk rådgiver

Dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ingen håndskrevne signaturer

Kopi til: JUSTIS- OG BEREDSKAPSDEPARTEMENTET

Vedlegg:

Kontrollrapport fra Datatilsynet, datert 24. juni 2022